

KREDITVÄRDERING Att både Irland och Portugal fått sina kreditbetyg sänkta till skräpstatus de senaste veckorna har retat upp många av Europas politiker. De tre stora kreditvärderingsinstituten anklagas för att förvärra krisen, och nu vill allt fler bryta deras oligopol.

”De tre stora” får politiker att se rött

Hade det inte varit för att de är mäktiga miljardföretag, så hade man nästan kunnat klassa de amerikanska kreditvärderingsinstituten som mobboffer. Den senaste tiden har europeiska toppolitiker som EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso, den tyske finansministern Wolfgang Schäuble och eurogruppens Jean-Claude Juncker, nästan slagits i ramp-ljuset om vem som kan ta mest avstånd från de tre stora kreditvärderingsinstituten; Standard & Poor's, Moody's och Fitch.

En tysk ekonom anklagade jättarna för att bete sig som ”gudar i krittstrecksrändigt”, och förra veckan försökte missnöjda portugiser få Moody's globala hemsida att krascha, efter att landet fått sitt kreditbetyg sänkt till skräpstatus av institutionen.

Som gräde på moset har den portugisiska statsåklagaren dessutom öppnat en förundersökning mot de ”tre stora”, efter att fyra ekonomiprofessorer lämnat in en polisanmälan som ifrågasätter analyserna och öppenheten.

–Vi portugiser accepterar att det blir tuffa åtgärder, men det finns en känsla av att det måste göras något åt kreditvärderingsinstituten, säger José da Silva

95

procent av marknaden har kreditvärderingsinstituten Standard & Poor's, Moody's och Fitch ihop.

Costa, som är professor i ekonomi vid universitetet i Porto. Han håller inte med den kritik som ofta hörs att det är ett problem att alla tre institut är amerikanska, med huvudkontor på Manhattan, och att de därför skulle vara alltför likriktade. Problemet är att det inte finns några alternativ.

–Det här är inte Europa mot USA. Man kan se de här företagen som globala. Men vi skulle behöva fem stycken istället för tre, säger professor da Silva Costa.

Det är idag i princip omöjligt att komma förbi kreditvärderingsinstituten. Alla företag, länder eller kommuner som vill låna pengar behöver ett kreditbetyg – en bedömning av hur troligt det är att man kan betala tillbaka sin skuld och som sedan avgör hur hög räntan på lånet blir. Ofta räcker det inte heller med ett enda kreditbetyg, utan man kompletterar det från S&P med ett från Moody's och ibland även ett från Fitch. Det är därför inte helt lätt att avgöra hur stora marknadsandelar bolagen har, men det brukar sägas att Standard & Poor's och Moody's står för 80 procent, och tillsammans med Fitch har de 95 procent av den totala marknaden.

–Det verkar som att de tre stora inte kan göra något rätt just

nu, men instituten har en viktig uppgift. Utan oss fungerar inte finansmarknaden, förklarar René Hermann, en av delägarna till schweiziska Independent Credit View, som är en av de få mindre aktörer som finns. René Hermann håller ändå med i kritiken mot de amerikanska instituten, inte minst eftersom han anser att de tar politiska hänsyn.

–Det ser man tydligt i fallet USA. Alla tre ger landet AAA (även om Moody's och Standard & Poor's just i dagarna hotat att nedgradera USA), vi sänkte betyget redan 2009 och sedan 2010 har vi ett enda A på USA, säger René Hermann och räknar upp en rad anledningar som budgetunderskott, gigantisk statsskuld och den höga arbetslösheten som grund till att världens största ekonomi inte är värd högre betyg än så.

Enligt Hermann beror skillnaden dels på att de tre New York-instituten är partiska mot det egna landet, dels på att de inte vågar stöta sig med USA:s finansinspektion eftersom de då skulle kunna få hårdare regleringar.

Men att kreditvärderingsinstituten får kritik är inget nytt. I samband med finanskrisen anklagades de för att investmentbanken Lehman Brothers fortsatte ha ett högt betyg ända fram

”**Det verkar som att de tre stora inte kan göra något rätt just nu**

René Hermann,
Independent
Credit View.

till kraschen, och för att ha missbedömt subprime-lånen fullständigt.

Efter det föll såväl deras förtroende som aktiekurser, och instituten lovade att bli mer transparenta i sina bedömningar. Nu är vinsterna tillbaka på rekordnivåer, med transparensen har det blivit så där, och i takt med att eurokrisen förvärrats så har företagets aktier stigit.

–Att vi ser den här maktkoncentrationen beror på att det är så dyrt att dra igång ett kreditvärderingsinstitut. För att få rätt tillstånd behöver man en massiv infrastruktur och ett väldigt stort antal analytiker. Det gör det nästan omöjligt att ta upp kampen, säger René Hermann på schweiziska Independent Credit View.

För att lösa problemet har EU talat om att starta ett eget institut, men René Hermann tror inte att det är lösningen.

–Ett sådant skulle också ta hänsyn till politiken, jag tror att det skulle bli precis lika dåligt som Standard & Poor's. Man ska inte glömma att instituten finns där för att hjälpa investerare, det var åtminstone det som var tanken, säger han.

THERESE LARSSON

08-13 51 21, therese.larsson@svd.se

© Jättar med anor

**STANDARD
& POOR'S**

Standard & Poor's är äldst av de tre kreditvärderingsinstituten. Redan 1860 publicerade Henry Varnum Poor boken History of Railroads and Canals in the United States som gjorde en sammanställning av de amerikanska järnvägsbolagens finansiella status.

Henry Varnum startade företaget H.V and H.W Poor tillsammans med sin son, och de publicerade en uppdaterad version av boken varje år.

1906 grundades andra halvan av det som skulle bli Standard & Poor's. Luther

Lee Blake startade Standard Statistics Bureau, som utvärderade företag som inte hade med järnvägen att göra. De två bolagen slogs samman 1941, och köptes sedan av McGraw-Hill 1966.

John Moody var en entreprenör med journalistisk

ådra, och publicerade år 1900 Moody's Manual of Industrial and Miscellaneous Securities. Boken listade statistik och aktiekurser för banker, gruvföretag, matbolag och myndigheter, och sålde slut på två månader. 1903 var Moody's Manual känd

STANDARD & POOR'S

Vinst
2010: **5,0** mdr kr

Standard & Poor's

Moderbolag: McGraw-Hill Companies

Grundat: 1860

Antal anställda: 5000

Antal kontor: 39

Ratingskala: AAA till D

Moody's

Vinst
2010: **3,3** mdr kr

Moody's

Moderbolag: Moody's Corporation

Grundat: 1900

Känd ägare: Warren Buffets investmentbolag

Berkshire Hathaway ägde i mars 2011 13 procent

Antal anställda: 4 500

Antal kontor: 26

Ratingskala: Aaa till C

Fitch

Vinst
2010: **1,3** mdr kr

Fitch

Moderbolag: Fimalac

Grundat: 1913

Antal anställda: 2 200

Antal kontor: 51

Ratingskala: AAA till D

IRLAND – 12 juli, 2011

Räntetrycket mot Irland når rekordnivåer och Irlands kreditbetyg skrivs ner till skräpstatus. Ytterligare sänkningar väntas.

PORTUGAL – 5 juli, 2011

Portugals kreditbetyg sänks fyra steg till Ba2, vilket är på den delen av kreditskalan som kallas "junk" (skräp).

USA – 13 juli, 2011

Moody's hotar att sänka USA:s kreditbetyg från dagens högsta nivå, Aaa. Oron är stor över att kongressen inte hinner godkänna en höjning av lånetaket och därmed hamna i ett läge där landet inte kan betala sina räkningar.

GREKLAND – 14 juni, 2010

Sänkning till skräpstatus, från A3 till Ba1. Standard & Poor's gjorde samma bedömning tidigare i år.

7 mars, 2011 Kreditbetyget sänks drastiskt. Nu klassar Moody's lån till Grekland som mer riskfyllda än lån till Egypten.

Moody's bedömning av de olika länderna, 25 mars 2011

- Högsta betyg
- Under observation
- Skräpstatus
- Ej betygsatta

GRAFIK: KALLE KÄLLSTRÖM FAKTA: PETER GRENSUND, THERESE LARSSON

KÄLLA: MOODY'S, STANDARD & POOR'S, FITCH, GUARDIAN, TT

i hela USA och upplagan hade mångfaldigats. Men när börserna kraschade 1907 tvingades John Moody sälja företaget.

Han gav inte upp, 1909 var Moody tillbaka, nu med en ny idé. Istället för att bara sammanställa uppgifter

började han analysera bolagen. 1924 täckte Moody's samtliga amerikanska börsföretag.

Fitch är inte bara minst, utan även yngst av de "tre stora". Företaget grundades på julafton 1913 av John Knowles Fitch och började

Fitch Ratings

publicera Fitch Bond Book och Fitch Stock and Bond Manual. 1924 införde bolaget det numera välkända kreditbetygen AAA till D.

1997 gick Fitch samman med brittiska IBCA Limited, och växte därmed drama-

tiskt. Genom samgåendet fick institutet en ny huvudägare, franska Fimalac, som i dagsläget har omkring 60 procent av bolaget. Kritiken mot att alla tre kreditvärderingsinstituterna är amerikanska, är alltså inte helt befogad.

THERESE LARSSON

svd.se

Läs EU-topparnas sågning av kreditvärderingsinstituterna.

» svd.se/naringsliv